

matèria som els humans. Deixem que cadascú, amb el seu propi bagatge cultural, vegi en una obra d'art el que hi vulgui veure.

Mai intento explicar les cançons. Per on començaria? Com explicar els projectes? Hi ha tantes i tantes coses a dir... Hi ha tants elements integrats en l'obra: culturals, tècnics, econòmics, funcionals, estètics, personals, constructius, circumstancials, errors que acaben essent primordials, etc. Explicar l'obra segurament deixa de ser arquitectura per ser publicitat o espectacle, i això no és dolent, s'ha de fer a vegades; el problema segurament és quan aquest

resum insignificant de l'obra acaba essent la pròpia obra. Voler reduir l'obra a una simple descripció pseudopoètica és només un exercici literari.

Quan un periodista entrevista un músic parlen de tot menys de música... i el mateix passa amb els arquitectes: parles de tot menys d'arquitectura. Per què? Perquè parlar és parlar, música és música i arquitectura és arquitectura. No ho podem passar tot pel sedàs de la paraula. Quina necessitat hi ha de poder explicar una obra? Aquest és un dels grans problemes dels crítics d'art, que han de parlar d'art. Buf, ja els ho regalo! De fet, rellegeixo aquest text i me'n faig creus!

Arcadi Pla i Masmiquel (Girona, 1945) exerceix d'arquitecte des de 1969. Entre molts altres premis, ha obtingut el Bonaplata de 1994 i 2000, per la reforma de can Joanetes (Olot) i per la restauració i ampliació de La Farinera Teixidor, seu d'*El Punt*, respectivament, i la menció honorífica del Premio Nacional de Urbanismo pel Pla Especial del Barri Vell de Girona, juntament amb Fuses/Viader/Moner. És professor de projectes de l'ETS d'Arquitectura La Salle i acadèmic per Girona de la Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi.

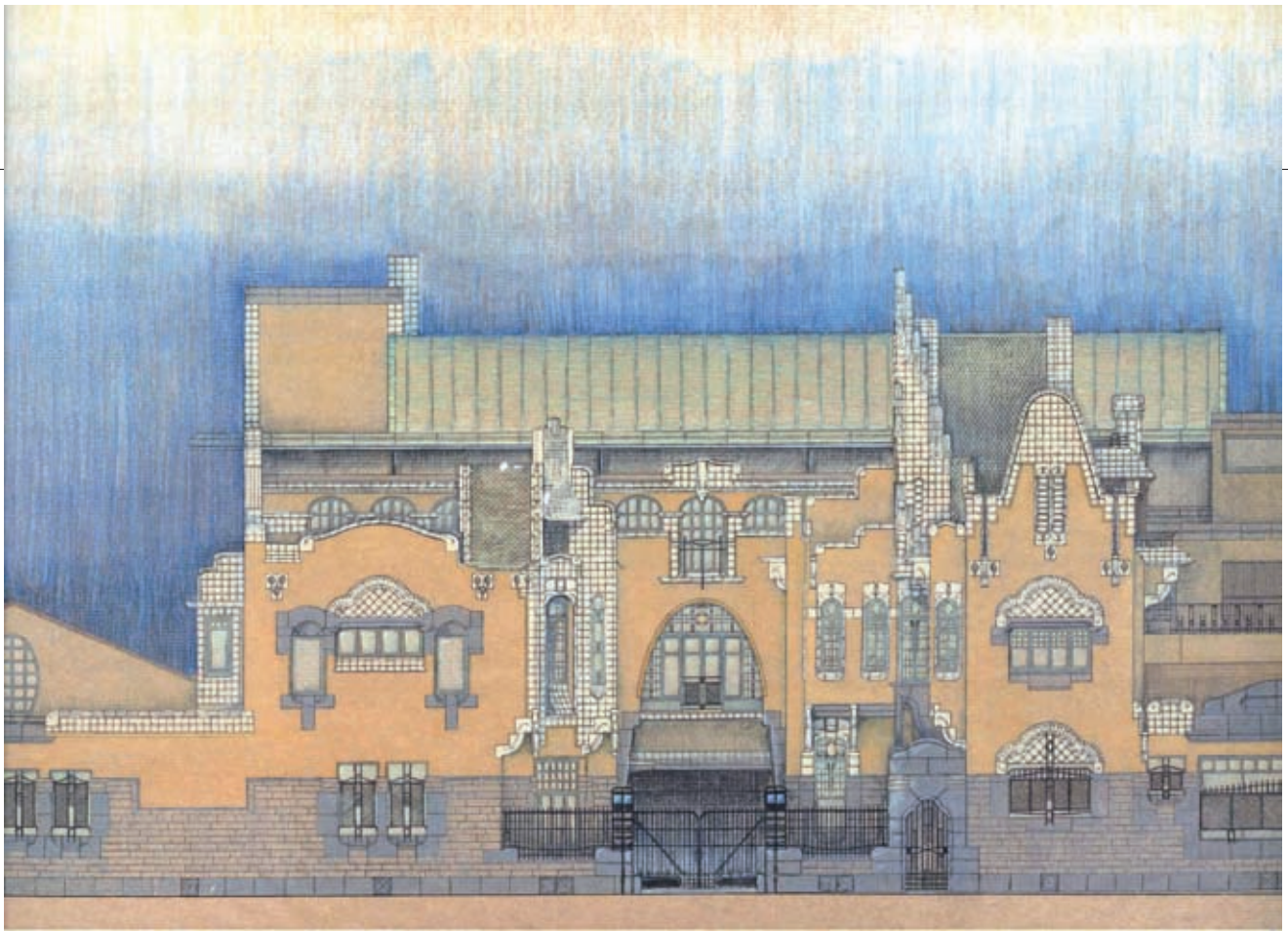
La creació en la projectació arquitectònica

Escrivia recentment, en un text sobre la bellesa, que aquesta neix de la recerca de la perfecció en un intent inacabable d'atansar-nos a allò que veiem impossible i inexplicable, allò que en podríem dir l'intangible de l'existència. Qualsevol procés de creació neix d'aquesta voluntat interna de trobar solucions i expressions destinades a donar respostes i resoldre problemes a partir de coses que portem dintre, de sentiments i percepcions que podríem qualificar de subconscients.

Ara bé, la creació pura com a intuïció i inspiració de les muses, el creador tocat de la gràcia i el geni diví, que plasma les idees en un moviment innat de l'intel·lecte, sense aparent esforç, com expressant una idea abstracta, allunyada de la realitat, per a mi no existeix. I moltes vegades amaga una malaltissa convicció de superioritat que, en el món d'avui dia, s'ha incrementat amb el suport dels mitjans de comunicació de massa.

En contra d'aquesta idea divinitzant, d'aquest acte creatiu sublim, jo crec que la creativitat, si bé neix d'una voluntat interna intuïtiva, requereix molta informació i estudi perifèrics per tal que, quan arriba, hom pugui aplicar els coneixements immaterials de manera realment efectiva. És allò de «Quan arribi la inspiració, que t'agafi treballant».

Intentaré detallar l'aplicació d'aquests criteris en el que jo crec que és més significatiu dins l'àmbit de la creació arquitectònica. Des del punt de vista acadèmic, faig en aquest moment el seguiment dels projectes finals de carrera de l'Escola d'Arquitectura La Salle, a Barcelona. Als meus alumnes sempre els dic que, sobretot, tinguin clar que per explicar un projecte han d'exposar, abans de res, què és el que han volgut fer; és a dir, com interpreten les necessitats que els proposa el programa, què creuen que hauran de sentir els seus usuaris, com veuen l'entorn urbà o paisatgístic immediat, quines respostes proposen als problemes

climàtics i mediambientals, quins materials reflectiran millor el seu projecte i, de manera ja més específica, quins mecanismes constructius, estructurals i d'instal·lacions pensen fer servir, i com preveuen el procés de construcció. Al costat d'aquesta llista tan aparentment pragmàtica hi ha, però, la necessitat de dotar el projecte de personalitat, sentit i vida pròpia, i això és el més difícil d'assolir en arquitectura, és la part creativa.

Des del meu punt de vista, per crear, és a dir, per tal que, tot treballant, t'arribi una intuïció veritable, cal una suma d'ingredients externs al fet creatiu que et predisposin a proporcionar raó de ser, consistència, i profunditat a un projecte. Aquests ingredients podrien ser:

1. *Actitud*. Per estar en disposició i amb voluntat de reflexionar sobre un problema o la raó profunda d'allò que vols fer i el que vols que la teva obra transmeti.

2. *Preparació*. Com he comentat, la creació no és un acte exclusivament intuïtiu i personal; cal també disposar de les eines mínimes d'expressió i coneixements sobre els mecanismes de transmissió de les idees.

3. *Cultura*. Entesa no com una acumulació de coneixements i referències sinó com un recull de criteris contraposats i expressions del mateix tipus, per tal de contrastar la història dels estils i les habilitats humanes. És molt difícil arribar a ser un gran creador sense conèixer la cultura des dels orígens, sense disposar d'un vast registre de referències.

4. *Habilitat*. Els dons naturals ens predisposen per a una especificitat en les nostres habilitats. Aquestes es poden (s'han de) formar i fer créixer, però és fonamental tenir una predisposició per realitzar les activitats manuals i intel·lectuals que es necessiten per al fet creatiu.

En arquitectura, malgrat que els darrers anys s'ha focalitzat en els mitjans d'informació com una activitat de creació pura, d'artista global, la veritat és que la part creativa forma part d'un procés complex, llarg i meditat, més proper als criteris de Vitruvi amb els seus «Utilitas, Firmitas, Venustas» ('Utilitat, Fermesa, Bellesa'), on la consciència del lloc (entès no solament com una posició geogràfica, sinó com el conjunt de característiques històriques d'un espai i d'una societat: el clima, el paisatge, els costums...), els sistemes constructius i les reglamentacions modernes, les formes de construir, el progrés de l'art i la cultura en general, i molts altres aspectes perifèrics, com per exemple l'econòmic, desemboquen en un procés edificatori amb participació d'innombrables persones, per arribar a un bé d'utilitat privada o pública però que sempre passa a formar part de la memòria històrica visible d'un temps i d'un país. Aquesta complexitat és la que justifica que el procés de creació, que és necessari, s'exerceixi amb una mentalitat oberta i obstinada per tal que tot allò que t'allunya del somni de l'intangible, dels continguts profunds de la teva obra, no acabi deteriorant, embrutint o ensorrant l'ambició que hi ha d'haver darre de qualsevol projecte.